

byggaren

NYHETSFORUM FÖR FACKMANNEN

Nr 1 ● 2007

Ökad upplaga
10.200 ex.

Röjer upp efter Per

Sid 8

"Skriv alltid
tilläggsavtal"

Sid 20

Grönlund står
stadigt på golvet

Sid 26

Byggaren testar:
Stegar och Fiat Ducato

Sid 14 & 32

Att vara takläggare är inte så macho längre. Skyll gärna på oss.

Med T-Tak YAP Super behöver du knappast vara muskelbyggare för att lägga taket. Tvärtom. Vår nya underlagstäckning är det lättaste du kan välja. Den väger faktiskt bara en fjärdedel jämfört med traditionella material.

Och det finns många fler fördelar som sparar både svett och tårar. Varje rulle rymmer till exempel hela 25 kvadratmeter. Tiden på taket blir mer effektiv när du slipper springa upp och ned för att hämta mer material.

Effektiviteten och enkelheten sitter även i en rad smarta detaljer. Som den färdiga klistertejpkanten som fäster pappen säkert, tätt och diskret. Möjligheten att fästa med antingen spik eller klammer. Den röda skarvmarkeringen som visar exakt hur stort överlappet ska vara. Bland annat.

Fråga oss om du vill veta mer om hur superenkelt det är att arbeta med T-Tak YAP Super.

T EMBALLAGE
Täcker ditt behov

Alla vet väl hur byggbranschen ser ut. Fråga vanligt folk; det är en bransch full av skojare och lyckasökare som gör livet surt för alla laglydiga. Det är svarta pengar och svart arbetskraft i en salig röra. Och vänder man byggaren ryggen så nog fuskas det med hantverket...

Vem anlitar ett okänt byggproffs? De flesta tar referenser och lyssnar på grannar, vänner etc för att undvika att hamna i händerna på en klåpare.

För visst finns dom i byggbranschen; klåparna och lyckasökarna. Men det finns överallt där det finns människor som behöver få saker och ting uträttade. Det tragiska är att de dåliga exemplen smittar av sig på en hel bransch.

Vore det så illa i byggsektorn borde det kunna avläsas i konkursstatistiken. En överhettad marknad lockar till sig de så kallade lyckasökarna utan yrkeskunna men med blick för lättförtjänta pengar. De klarar sig ett tag men till sist går de överstyr och blir en siffra i konkursstatistiken.

Men konkurserna minskar kraftigt bland byggföretagen, visar statistik från Upplysningscentralen UC. För hela 2006 var minskningen åtta procent. Och 2007 inleds med glädjesiffror, byggkonkurserna minskade med 13 procent under januari jämfört med samma månad i fjol.

Så statistiken ger inget stöd för att det skulle vara en rufflarbransch.

Men faktum kvarstår. Allmänheten betraktar byggare med misstro. Ofta är det de dåliga exemplen som också får publicitet och förstärker den gängse bilden.

Det behövs därför motkrafter. Vi på tidningen Byggaren ska göra vår lilla insats genom att utse Årets Byggare.

En byggvaruhandlare i Skåne föreslår en form av certifiering av byggföretag för att stärka branschens image. Vi håller med. Inrätta Föreningen Svenska Byggproffs som utfärdar certifikat där företaget förbinder sig att ställa upp på vissa villkor och följa angivna regler.

Vem tar initiativet?

Peter Norrbohm

Innehåll

◆ Grejor och prylar
<i>Ovanligt mycket den här gången. Bland annat presenteras en hårdvinklad skruvdragare.</i>	sid 4	◆ Garanti införs på NTR-virke
<i>Med stigande oro ser Träskyddsinstitutet på att importerat impregnerat virke håller låg kvalitet.</i>	sid 24
◆ I spåren efter Per
<i>Byggföretagaren Kenth Nilsson hade en lugn dag på jobbet. Då tog han fram motorsågen...</i>	sid 8	◆ Spacklar för livet
<i>Grönlunds Golv i Malmö är specialister på golvspackel. Men de vill inte gärna förhandla med danskar.</i>	sid 26
◆ Tårtkalas efter bygghandelstest
<i>Byggarens test av nio byggvaruhus har fått stor uppmärksamhet. Vinnaren firades med tårta medan andra drog på sig tagelskjortan.</i>	sid 12	◆ Rostiga trallskruvar upprör
<i>Gunnebo och Grabber är inte glada åt testresultatet där rost var särskilt obarmhärtigt mot deras skruvar.</i>	sid 28
◆ Stege stege på väggen där
<i>I Byggarens sedvanliga verktygstest är nu turen kommen till proffsstegar. Fem stycken testades.</i>	sid 14	◆ HALLÅ DÄR...
<i>...Johan Hylén i Malmö, som är tacksam för att fadern var en slarver på 60-talet.</i>	sid 30
◆ Värnar "kärnkraften"
<i>Bygghantverkaren Linda Lindblad råder alla som renoverar gamla hus att välja material med omsorg.</i>	sid 16	◆ Korsordsvinnarna hyllas!
<i>Byggaren har dragit tre vinnare till julkorsordet. Här finns också rätta lösningen.</i>	sid 31
◆ Bussiga byggare luras
<i>Bygghandlare Karl Gustafsson har flera byggproffs som är alltför bussiga mot sina beställare. "Gör inga tillägg utan papper".</i>	sid 20	◆ Byggarens biltest
<i>Fiat Ducato är en driftsbillig nykomling.</i>	sid 32
◆ Aktivt arbete för passivhus
<i>Villa Malmberg är den första villan som klassas som passivhus. Står klar i vår.</i>	sid 22	◆ Likvärdigt skapar problem
<i>En dörr i trä respektive spånskiva, är de likvärdiga?</i>	sid 34

Omslagsbild: Kenth Nilsson röjer upp efter Per. Foto: Anders Modig.

Ansvarig utgivare och chefredaktör:

Lars Cyrus. Telefon: 08-514 934 20.

Redaktör: Peter Norrbohm

Telefon: 0708-299 702.

Annonschef: Thomas af Kleen.

Telefon: 070-673 99 22.

E-post: thomas.afkleen@swipnet.se

Design, repro och annonsproduktion:

ÅlandsTryckeriet. Tel: +358 18 26689.

Redaktion: Råsundavägen 166.

Postadress: Box 2082, 169 02 Solna.

Telefon: 08-514 934 20. Telefax: 08-514 934 29.

E-post: jaff@vtf.se

www.byggaren.se

Prenumeration och adressändringar:

Jolek, tel 0140-130 35, fax 0140-150 35.

E-post: lotta@jolek.se

Tryckeri: ÅlandsTryckeriet.

Grejor och prylar

Håller ordning på Bahcos nycklar

Bahcos U-nycklar och U-ringnycklar som säljs i satser får nu en mer praktisk hållare. De nya hållarna är utrustade med ett ordentligt bärhandtag och en låsfunktion som håller nycklarna på plats under transport eller när de hänger på väggen. Bahcos nya hållare finns nu för satser om sex respektive tolv nycklar och kommer inom kort också för satser om åtta.

–Våra nyckelsatser med den nya hållaren är dessutom paketerade i en informativ kartong som underlättar kundens val av nycklar i butiken, säger Magnus Alterot, marknadsansvarig på SNA Europe [Sweden] AB, tidigare Bahco Verktyg AB.

Liten gipssåg för proffs

Gipssågen PC -6 från Bahco är den senaste medlemmen i företagets sågfamilj ProfCut. Målgruppen för Bahcos nya gipssåg är främst snickare, elektriker, rörmokare och "gör-det-själv"-användare.

–Vår nya gipssåg möter marknadens önskemål på en liten och smidig såg som är enkel att ha med sig och passar vid exempelvis enklare arbeten i gipsväggar, säger Magnus Alterot, marknadsansvarig på Bahco Verktyg AB. Det är en perfekt gipssåg för "gör-det-själv"-användaren och för proffsen är den ett utmärkt komplement till vårt övriga sågsortiment.

Fria byggtips på nätet

TräGuiden är en internetbaserad handbok om att bygga i trä. Skogsindustrierna, som ansvarar för guiden, har kommit med en ny version för att ge snabba svar till byggföretag och arkitekter. Guiden har dessutom gjorts om så att det ska vara enklare att hitta det man söker.

Se själva på www.traguiden.se om Skogsindustrierna lyckats.

Gratis info om tjockleken

Vilken isolering ska jag ha? Tjocklek? Det får du svar på om du laddar ner ett beräkningsprogram som dessutom är helt gratis. Det är Roxull som delar med sig av kunskaperna i programmet RockTec.

RockTec hjälper den som arbetar med projektering, är entreprenör eller återförsäljare att räkna ut svaret på en rad frågor som rör isolering av tekniska installationer – som kondensisolering, värmeförlust, ytsiktstemperatur eller isoleringstjocklek.

RockTec bygger på europeisk standard och kan laddas ner på företagets hemsida www.roxull.se

Spärrkombinyckel med spärrskaft

Till Bahcos nya R-serie lanseras nu tillbehör som förvandlar spärrkombinyckeln till spärrskaft för både hylsor och bits. Det nya mellanstycket, Bahco 1RMA, monteras på spärrkombinyckeln och kan sedan kompletteras med hylsor eller bits.

Mellanstycket sätts fast i nyckeln och är sedan färdig att användas ihop med hylsor med infästningar för 1/4, 3/8 samt 1/2 tum och för bits finns i storlekarna 1/4 och 5/16 tum.

1RMA/SQ - Adapters för hylsor, spärrnyckel / hylsa 10mm/1/4tum, 13mm/3/8tum och 19mm/1/2tum

1RMA/BIT - Adapters för bits, spärrnyckel / bit 10mm/1/4tum och 13mm/5/16tum

Alla goda ting är tre!

Nu räcker det med tre olika limmer för att klara av allt som behöver limmas på en byggarbetsplats, både ute och inne. Det hävdar Henkel som lanserar dessa tre limmer, utvecklade av Plastic Padding Pattex.

De nya montage- och sättlimmen betecknas P500, P600 och P700. Enligt Henkel har de nya limmerna 3-4 gånger starkare vidhäftning än flertalet konkurrenter. P500 och P700 är vattenbaserade, lösningsmedelsfria och luktfria. P500 klarar tegelstenstestet – att limma en tegelsten på en vägg utan stödfixering. P600 innehåller lösningsmedel men är det enda montagelimmet på marknaden som sägs vara helt fritt från det farliga ämnet toluen.

Grejor och prylar

Hårdvinklad skruvdragare

Bosch hävdar att man är först på marknaden med att presentera en sladdlös och flexibel vinkelskruvdragare. Skruvhuvudet är kort och kompakt och ställbart i fem olika vinklar – 0 – 22,5 – 45 – 67,5 och 90 grader.

Modellen heter GWI 10,8 V-LI väger 1,1 kilo och är 29,5 cm hög.

Det starka och lätta litiumjonbatteriet styrs av ett så kallat ECP-chip (Electronic Cell Protection) som ger batteriet lång livslängd och snabb uppladdning. 70 procent av kapaciteten laddas upp på 15 minuter. Chippet ser till att batteriet inte blir överbelastat eller överhettat och förlänger batteriets livslängd med upp till fyra gånger i förhållande till konkurrerande litiumjon batterier, hävdar Bosch som också framhåller skruvdragarens slagtålighet. Ett fall på två meter ner i betonggolvet ska den klara.

Lasermätare med ny teknik

DISTO-serien från Leica Geosystems har utökats med tillverkarens mest innovativa lasermätare hittills – Leica DISTOTM A8. Mätinstrumentet har byggts ut med 3x digital zoom och lutningssensor, vilket gör mätningen – både ute och inne – snabb, enkel och mycket mer exakt.

Den inbyggda tekniken Power Range Technology tillåter mätning upp till 100 meter utan hjälpmedel – med en mätplatta kan du mäta ända upp till 200 meter. Indirekt mätning av byggnaders höjd är inte längre något problem, tack vare den inbyggda lutningssensorn.

Även om mätarens röda laserpunkt inte kan nå den önskade mätpunkten, kan man få fram acceptabla data tack vare lutningssensorn. Det är alltså inte något problem att ta reda på en takås höjd eller ett rums diameter.

Sågar som en tiger

Det är byggproffsen Bosch vänder sig till när företaget nu lanserar två nya tigersågar. Den större sågen – som syns på bilden – är försedd med en motor på 1 200 W vilket också framgår av typbeteckningen Bosch GSA 1200 E.

Den mindre modellen GSA 900 E väger 3,4 kilo och har en husjusteringsring som kan vridas i 360 grader.

Enligt Bosch är det enkelt att byta blad på båda modellerna, en hand räcker för bladbyte.

Nyttigt godis för öronen

Det här är faktiskt en godisautomat – men i stället för att stoppa innehållet i munnen ska det portionsvis stoppas i öronen!

Behållaren rymmer 400 par av Howard Leights nya färgglada öronproppar för engångsbruk. Modellen kallas Laser Lite och är tillverkat i ett självreglerande skum som anpassas till just ditt öra – eller snarare hörselgång. T-formen hindrar proppen från att krypa ut under dagen. Dämpningsvärdet anges till SNR 35.

Den glada färgsättningen förklaras med att kollegan snabbt kan se om du har proppat öronen eller inte. I riktigt bullriga miljöer ska öronpropparna kompletteras med en hörselkäpa.

Grejor och prylar

Komprimerad stenull tar mindre plats

Roxull har tagit fram en stenullsskiva som är mindre till omfånget jämfört med traditionella skivor med samma egenskaper.

– Med en helt ny vakuumteknologi har vi kunnat förbättra komprimeringen markant i produkter som FlexiBatts, säger Roxulls vd Peter Isacsson i ett pressmeddelande.

– Nu kan vi få plats med i det närmaste dubbelt så mycket isolering på bilarna som tidigare. Samtidigt ger komprimeringen ett bättre utnyttjande av lagerplats. Och så är det lättare att hantera isoleringen, både på lager och på byggplats.

När skyddsfolien runt isolerskivorna tas bort börjar de växa – dekomprimering – och når omgående full storlek.

Hårt huvud på ny borr

På Hiltis nya hammarborr har borrhuvudet gjorts extra hårt och hållbart så att livslängden uppges öka med cirka 30 procent jämfört med andra borrar. Det nya borret har beteckningen TE-C3X och är en vidareutveckling av modellen TE-CX. Konstruktionen med en plussformad borrarpet följt av en fyrsparsspiral lär ha den fördelen att vibrationerna minskar och att bormjålet snabbare förpassas ut ur borrhålet.

Det nya hammarborret levereras i förpackningar om 6, 12 och 24 stycken.

Välkända stegar på nätet

Internethandeln växer. Nu kan du som proffs (även amatörer är välkomna) handla stegar på nätet. Det är Stegcentralen i Årjö AB, som lanserar en webbutik som säljer hela sortimentet av de kända stegstillverkarna WIBE Stegar, Scando, Telesteps och Zarges. Både faktura och kortbetalning accepteras.

de Bruk[®]

- Murverktyg i hög kvalitet
- Tvåkomponentshandtag
- Ergonomiskt grepp
- Smidd tånge
- Slipat blad
- Rätt arbetsvinkel

För svenska murartraditioner vidare

Marknadsföres av Edw H Thomée AB
www.thomee.se

En Leica laser för varje behov

Leica Disto™ A8

Rugby 100/200

Finns hos väl sorterade järnvaru-, byggmaterial- och färghandlare. Läs mer på www.leica-geosystems.se

- when it has to be right

Leica
Geosystems

BYGGMASKINER & SCANBYGG

GÖTEBORG 13-16 MARS 2007

SVENSKA MÄSSAN

Nu är det dags för Byggmässan i Göteborg

ScanBygg täcker in allt från hus- och anläggningsbyggnad till stads- och infrastrukturplanering.

Byggmaskiner kommer såklart visa det senaste inom verktyg och redskap.

På Power Tool Street kan du utmana dina kollegor i yrkesskicklighet och vinna de senaste verktygen.

Gå in och hämta ditt kostnadsfria entrékort på www.bygg-maskiner.se eller www.scanbygg.se.

Välkommen!

Pers vrede ger Kenth jobb

Klimatet skapar arbete åt Sveriges byggare i form av stormskadade hus, vattenskador och uppröjningsarbete. Veckan efter stormen Per träffar Byggaren Kenth Nilsson utanför Helsingborg, som en lugn dag på jobbet plockade fram motorsågen för förebyggande arbete. Normalt jobbar han med renoveringar och tillbyggnader.

HURSA?

Jag sa, URSA är Europas tredje största isolerleverantör och växer i Sverige!

Always there

URSA GLASULL

URSA Nordic AB - Grupo Uralita
Arenavägen 41
SE-121 77 Stockholm
Tel +46 8 649 37 00
office@ursa.se

www.ursa.se

Att vi är tredje störst på isolering i Europa är ingen slump. Med hög kvalitet, ständig produktutveckling och stor erfarenhet, vet våra kunder att vi levererar vad dom vill ha. Att våra kunder är nöjda är det viktigaste för oss!

Och nu vill vi växa i Sverige. Låt oss göra även dig nöjd! Prova Ursa glasulls-isolering. Den är flexibel, effektiv och har hög precision.

I förgrunden Kentshns son Micke, som är Kentshns ende anställd.

– Det var rena turen att de här träden klarade sig, annars hade skju-
let under krossats. Det är ingen idé att chansa längre, nu faller vi
dem, säger 62-åriga Kenth Nilsson som varit byggare i 38 år.

Andra som drabbats av Pers framfart, hade inte samma tur. I vad
som var den kraftigaste stormen sedan 1969 – Gudrun undantaget
– stormfälldes sex miljoner kubikmeter träd, vilket vid försäljning
skulle vara värt en och en halv miljard kronor.

Ett antal av dessa skadekronor hamnar hos byggare som ska repa-
rera stormskadade hus. Men i övrigt tycks stormen Per i sig inte ha
någon direkt påverkan på den svenska byggbranschen. Exempelvis
ligger virkespriset still på grund av byggboomen.

*”Jag trivs bättre
nu när det är lite
lugnare”*

– Sägarna går för fullt som det
är. De kan inte leverera mer bara
för att det plötsligt finns mer
råvaror, säger Per(!) Braconier,
informationsdirektör på Södra
skogsägarna, vars medlemmar

äger hälften av den stormfälda skogen.

Sägarna som går för full kapacitet är ett tydligt tecken på att bygg-
boomen håller i sig en tid framöver. Vilket dock inte är bara posi-
tivt.

– Nu när alla skriker efter byggare tror vissa att de kan komma
och göra massa pengar med fiffel och båg och skitkvalité. Det ger
tyvärr skit åt hela branschen, säger Kenth Nilsson.

Han tror inte att det går att komma åt problemet.

– Skojare kommer alltid att finnas, säger han resignerat. Men de
försvinner förhoppningsvis efter ett tag, branschen är rätt bra på
själsanering.

Forts. nästa sida

Ergoply

Ny ergonomisk byggplywood

Ergoply är en plywood i ett nytt, lätthanterligt format. Vi har
främst konstruerat den för att underlätta säkra transporter
och rationell montering i trånga utrymmen.

Det lilla formatet gör Ergoply lätthanterad i schakt, hissar och
liftar samt genom dörrar, fönster, luckor och på vindar. Låg
vikt och minimalt vindfång gör Ergoply till ett säkrare alterna-
tiv vid arbete på höga höjder. Dessutom ekonomisk då mon-
tage oftast kan utföras av en man.

Ergoply är vattenfast limmad och försedd med spont på lång-
sidorna och kan därför användas vid alla typer av vägg- och
takmontage inomhus eller utomhus. Stora som små ytor.

Ergoply monteras liggande. Med förskjutet förband och kort-
sidan skarvad friliggande mellan stolparna är skivan obe-
roende av regelavståndet. Spillet reduceras till ett absolut
minimum. Vid takmontage skarvas skivan över takstolarna.

Ergoply tillverkas av granplywood. Ytkvalitetet III/III. Med 5-ply
konstruktionen garanterar vi en rak och plan skiva. Ekologisk
och certifierad enligt DIN 68705/3 och BFU 100.

Tjocklek:	12 mm	Format:	2400 x 315 mm
Spont:	Långsidor	Täckande:	2400 x 300 mm
Förpackning:	99 st/pkt		74,8 m ² /pkt
Vikt:	494 kg/pkt		4,99 kg/skiva

**Trött på tunga lyft? Använd Ergoply!
Finns i lager för omgående leverans!**

Distribueras genom Wiwoods återförsäljare över hela landet.

WIWOOD
PROFFE PÅ SERVON - FÖR BYGGE & INREDNING

Vittsjö tel 0451 - 235 00
fax 0451 - 235 05
Stockholm tel 08 - 694 0470
fax 08 - 644 3550

Micke Nilsson kommer med all säkerhet att ta över företaget inom en inte alltför avlägsen framtid.

Forts. föregående sida

Naturligtvis tillhör inte motorsågande Kenth Nilssons vardagsarbete. 95 procent av arbetstiden ägnar han åt ROT-jobb åt privatpersoner tillsammans med sonen som är hans ende anställda.

– Micke har varit med mig i tolv år nu. Så småningom blir det väl någon form av generationsskifte för företaget som till stor del har återkommande kunder.

Det är en medveten nedskalning från förr, då Kenth Nilsson hade fem anställda och byggde arkitektritade lösvirkesvillor.

– Jag trivs bättre nu när jag har det lite lugnare, säger han och önskar att ROT-bidraget återinförs.

– Det skapar jobb och resulterar i mer vita pengar, vilket gör att hela samhället tjänar på det i långa loppet genom ökade skatteintäkter.

Förutom stormen Per var annars vintervärmen ett stort samtalsämne i Sverige. När intervjun med Kenth Nilsson gjordes i mitten av januari var det åtta plusgrader, och han var minst sagt förundrad över klimatet.

– Jag har aldrig i hela mitt liv upplevt sånt här väder så här års. Synd att man inte visste att det skulle vara så här, då hade man kunnat planera lite annorlunda. Nu hade det ju varit idealiskt att göra lite väderkänsliga ombyggnader man normalt sett inte kan göra under vintern.

Som tur var hann Kenth Nilsson inte påbörja något dylikt – en vecka senare kom snön.

Text och foto: Anders Modig

NBS Produktion AB
Snickeri-, Bygg- och Fastighetservice

JAB
JANTONSSONS BYGGNADE AB

Är du liten och vill expandera? Är du ensam och önskar trappa ner?
Trygga ditt företags utveckling, eller avveckling, tillsammans med oss!

En för alla – alla för en

Kontakta oss genom www.nbsbygg.se

Välkommen till en allt större och starkare grupp.

Kenth Nilsson om byggsäljare:

Man flyttar med säljarna när man får förtroende för dem. Bra säljare är en förlängning av min tankeverksamhet och märker om jag glömt något. Marginella historier kring priset har ingen betydelse om en säljare är bra, som den jag har hittat som nu är på Beijers.

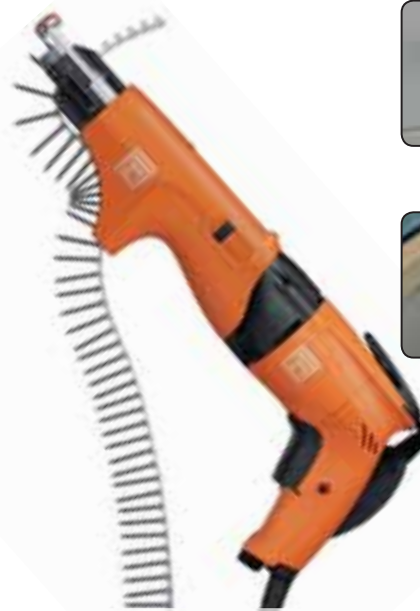
Roger Hamberg, VD Woody Huddinge AB

Det är viktigt att hålla sig à jour med vad som händer i vår bransch. Därför är det självklart att alla våra medarbetare får ett eget exemplar av tidningen.

Woody
BYGGHANDEL

FEIN Skruvautomat

Två maskiner i en. Finns även som singelmaskin.
Levereras med djupanslag, bits och bitshållare.

SCT 5-40 M

SCT 5-40

Powered by
innovation

FEIN marknadsförs av:
Specma Tools, www.specmatools.se
Telefon 031-89 16 00. www.fein.se

TRÄPRODUKTER FRÅN AB KARL HEDIN

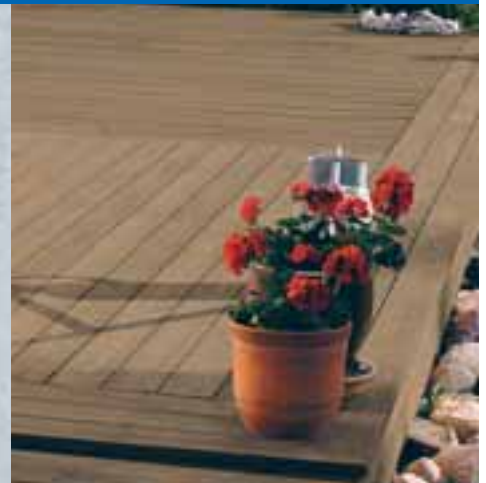
HEDINREGEL

- En bättre regel

HEDINGRUND

- Grundmålat med kvalitet

HEDINTRALL

- För snyggare uteplatser

AB KARL HEDIN
SÄGVERK FÖRÄDLING EMBALLAGE BYGGHANDEL
WWW.HEDINS.SE

Tårtkalás efter Byggarens test!

Byggarens granskning av byggvaruhus har fått stor uppmärksamhet. Vinnaren har uppvaktats av både lokalpressen och kommunen som bjöd på tårta. Glädjen är inte lika uppsluppen bland de som fick dåligt betyg. Men testet tycks ha fungerat som en väckarklocka.

Det var i fjolårets sista nummer av Byggaren, som resultatet presenterades av en omfattande test av nio byggvaruhus i östra Svealand. Vi lät en erfaren proffsbyggare begära in en offert på ett mindre

fritidshus och samtidigt sätta betyg på bland annat bemötande, kompetensnivå, butiksförformning och offertbehandling. Testets vinnare blev Woody Bygg och Interiör i Flen, som fick

Per Hjorth, vice VD på Woody Bygg och Interiör som blev testets vinnare.

toppbetyget fem hammare. Bland annat tack vare ett vaket bemötande och testets pris-mässigt bästa offert. Hos Beijer Byggmaterial i Södertälje gick det sämre. Här delade Byggaren bara ut en hammare som helhetsintryck, testets absoluta bottennotering för proffsvårhusen. Byggaren testade även fyra konsumentvaruhus, varav ett – K-Rauta – faktiskt klarade av att lämna en offert och belönades därmed med två hammare i helhetsintryck. Det sågade byggvaruhuset Bauhaus sade sig dock vara på gång att

börja ta hand om proffskunder.

Framöver planerar Byggaren att göra motsvarande granskningar i andra delar av landet.

Per Hjorth är vice VD i Woody Bygg och Interiör i Flen. Och han är naturligtvis glad över testets utfall:

- Vi har blivit uppvaktade av kommunen med kaffe och tårter och många på stan har kommit fram för att gratulera. Lokaltidningarna Eskilstunakuriren, Folket och Katrineholmskuriren har också skrivit om att vi vann testet. Hemligheten är att ha välutbildad personal med rätt inställning som förstår hur viktigt det är med bemötandet.

Varje ny kund kan utvecklas till något jättestort – eller så blir det inget. Men det kan man inte veta innan, så därför måste alla få ett bra bemötande. Våra prisnivåer är alltid rimliga genom att vi håller en jämn prisnivå, vi håller inte på med en massa kampanjer.

Janette Fällman är företagsledare på Beijer Bygg i Södertälje och där har man diskuterat företagets dåliga placering i testet.

- Man får sig en tankeställare, och vi har naturligtvis undersökt vad som gått fel i det här ärendet. Vår säljare i detta fall var nyanställd och hade missat att lämna offert i tid och hade även gjort fel i offertsystemet, vilket gjorde att kontant betalning efterfrågades. Det hade aldrig hänt med en av våra erfarna säljare.

- Vi har haft en tung period med många som har varit sjuka och vi har också gjort en stor ombyggnad av butiken; det kändes positivt ni uppmärksammade detta genom att vi fick bra betyg på butikens utformning. Man får både ris och ros; förhoppningsvis har vi fler nöjda kunder än missnöjda, säger Janette Fällman.

Fredrik Englund är marknadschef på Bauhaus och han berättar att kedjan börjar intressera sig alltmer för vad proffskunderna efterfrågar.

- Vårt primära fokus är konsumentkunder, men självklart kan vi redan idag räkna på offerter; jag är lite förvånad över bemötandet som ni fick vid testtillfället. Vi ser det som en självklar framtidsutveckling att så småningom ha en mer uttalad strategi för proffskunder med större projekt. Men vi har inte satt någon tidsplan på det.

Text och foto: Anders Modig

Skilda världar mellan Flen och Södertälje

Woody

Bygg och interiör
Kungsvägen 37, Flen

1. Bemötande:
2. Kompetensnivå:
3. Butiksutformning:
4. Offertbehandling:
5. Offertens pris:
6. Leveransvillkor:
7. Betalningsvillkor:
8. Helhetsintryck:

BÄST I TEST! Fantastisk service av kompetent personal som direkt bjöd in till kontoret för att diskutera offertförfrågan. Erbjuder merförsäljning av husets kommande steg. Klackarna i taket över testets lägsta offert: 72 887 kronor.

BÄST I TEST

Beijer

Morabergsvägen 13, Södertälje

1. Bemötande:
2. Kompetensnivå:
3. Butiksutformning:
4. Offertbehandling:
5. Offertens pris:
6. Leveransvillkor:
7. Betalningsvillkor:
8. Helhetsintryck:

En stor, fin butik, där personalen dessvärre ger ett ointresserat, stressat intryck. Lovade offert inom en vecka, men först efter nio dagar kom en bristfällig offert. Där stod inget om leveranstider eller leveranskostnad, och i stället för att informera Byggarens testpilot om hur man blir kund så vill man ha kontant betalning. Inte heller priset var värt väntan: 87 787 kronor.

ALLT UTOM STANDARD ÄR STANDARD FÖR OSS.

Vår tillverkning är skäddarsydd för göra specialanpassade fönster och fönsterdörrar. Oavsett om ditt objekt är ett sekelskifteshus eller ett modernare så kan du få fönster som passar in optimalt. Vårt flexibla och effektiva arbetssätt gör att ett specialanpassat fönster inte behöver kosta mer än ett vanligt.

Vill du veta mer så gå in på vår hemsida eller ring oss. 0492-136 10, www.wimmerby.se

Kliv försiktigt på stegen

Byggarens testpanel har kommit upp sig här i världen med hjälp av trappstegar med plattform och verktygshylla. Produkterna är framtagna för proffs, men ska ändå användas med eftertänksamhet.

Att titta på en steges bredd, djup och halkskydd är en bra början. Är intrycket rustikt och stabilt? Kolla fästen och arbetsplattformen. Om fästen är nitade i stället för bockade kan det vara så att stegen blir ranglig med tiden. Kontrollera också avståndet mellan det sista steget och marken. Det ska helst ha samma avstånd som det mellan stegen. Trappforskare har visat på att människokroppen är "programmerad" för detta, och det förekommer belastningsskador på grund av att man sätter ner foten för hårt om avstånden är olika.

– Jag har sett fall av detta som bidragit till långvariga sjukskrivningar, säger olycksfallsforskare Per-Olof Axelsson, som har doktorerat på stegar.

– Men det är svårt att med blotta ögat avgöra vad som är en bra steg. Och då har jag ändå hållit på i 20 år med stegar, fortsätter han.

Inga Rundström, Arbetsmiljöverkets stegexpert anser att stegar inte hör hemma på en byggarbetsplats.

– Arbetet är ofta för tuftt och tungt för att använda stegen. Men om du efter noggrant övervägande kommit fram till att det ändå är vad du behöver, snåla inte. Säkerställ att det är en typgodkänd steg enligt svenska föreskrifter, säger hon.

Per-Olof Axelsson har en mer pragmatisk inställning till steganvändning än myndigheterna:

– Man kan till exempel knappast säga åt byggare att inte utföra arbeten med båda händerna när de är på en steg. Strunta i reglerna. Men tänk på vilka risker som finns och anpassa arbetet efter riskerna, säger han.

Så, kom ihåg:

- kontrollera underlaget
- begränsa arbetstiden (fotstegen bör enligt ergonomer vara 2/3 av foten för långvariga

jobb)

– var försiktig vid fysiskt kräftiga jobb. Inte minst när du jobbar i sidled från stegen, då den kan tippa.

Byggaren vill också slå ett slag för stegarnas tillbehör som gör mycket för säkerheten. Några av de viktigaste är stegförlängare för ojämnt underlag, stegfötter för extra stöd, handledare och stegplattor som breddar stegen.

(Priserna i testet är exklusive moms och kommer från www.stegcentralen.se)

Sugen på teleskop?

I vilken typ av miljöer ska du använda stegen? Om du jobbar i räre miljöer, tänk på att teleskopvarianter är betong- och gruskänslig eftersom delarna måste kunna glida i varandra.

Märke: Scando
Modell: Pro Classic 6 steg
Vikt: 10 kilo
Cirkapris: 2 124 kronor

Märke: Zarges
Modell: 41634
Vikt: 7,5 kilo
Cirkapris: 3 391 kronor

Märke: Skeppshultstegen
Modell: Yrkes-trappstege 1250-06
Vikt: 8,7 kilo
Cirkapris: 1 495 kronor

Märke: Wibe/Hultafors
Modell: WTS ASP-6
Vikt: 9,9 kilo
Cirkapris: 2 085 kronor

Märke: Telesteps
Modell: Com-biladder 2,3 meter
Vikt: 14 kilo
Cirkapris: 3 066 kronor

Byggarens testpanel:

Richard Drotte, Stockholm
Ålder: 49

Arbetsvardag: Kontorsinredning och byggnationer.

Citat: Av tillbehören känns justerbara fötter väldigt bra. Handledare däremot känns överflödiga, man håller ju ändå i stegen. Det märks att alla de här stegarna är proffsstegar – de är rejälare, distinktare och stadigare jämfört med billiga, rackiga varianter för hemmabruk.

Tommy Bergström, Gnesta
Ålder: 61

Arbetsvardag: Allroundbyggare
Citat: Jag förstår inte meningen med handledare. Man håller ju i stegen. Är man så handikappad att man behöver handledare ska man nog inte upp på en steg.

Per Henriksson, Alingsås
Ålder: 44

Arbetsvardag: Allroundbyggare
Citat: Förut har jag valt billigare stegar, men stabiliteten på testets stegar visar att det är värt att satsa på dyrare stegar. Handledare är nytt för mig, och de har visat sig vara mycket bättre än att hålla i stegen. Inte minst eftersom man ju ofta står och gör saker på en steg som man kanske inte ska.

1

2

3

4

Fakta från
tillverkaren:

Goda sidor:

Dåliga sidor:

Slutomdöme?

<ul style="list-style-type: none"> - fri från skruvar och nitar - stor kraftig arbetsplattform på 290x250 mm - 80 mm stegdjup - anodiserad - Tillbehör: 130 mm djupa snäppsteg, nivåjusteringsben, räcke 	<p>RD: Smidigast, mest lättarbetad, bra med de breda extrastegen man kan snäppa på.</p> <p>TB: Stabil, smidig. Bra extrasteg.</p> <p>PH: Bra stabilitet och bra tillbehör i form av extrasteg och handledare.</p>	<p>RD: Hyllan för liten och har skarpa kanter vilket gör det lite bökgigt.</p> <p>TB: Jag har inget negativt att säga om den här stegen.</p> <p>PH: Inget att klaga på.</p>	<p>RD: TESTFAVORIT! Framför allt på grund av smidigheten, väldigt bra på korta jobb, lätt att få in och ut ur bilen. Och de breda stegen man kan snäppa på är bra.</p> <p>TB: Hela stegen tilltalar mig, testets tvåa.</p> <p>PH: TESTFAVORIT! Allt känns rejält på den här stegen!</p>
<ul style="list-style-type: none"> - jumboplattform 400x400 mm - halksäker beläggning - 80 mm stegdjup - anodiserad - Tillbehör: hjul, ledare 	<p>RD: Rejäl och stadig, jättestor hylla och stor plattform</p> <p>TB: Gummilisterna på stegen.</p> <p>PH: Bra gummilister, väldigt go´ att stå på.</p>	<p>RD: Lite bred och klumpig i hanteringen.</p> <p>TB: Jag har inget negativt att säga om den här stegen.</p> <p>PH: Inget att klaga på.</p>	<p>RD: En jättebra stege som man kan använda på lite längre etableringar.</p> <p>TB: Det här är en jättebra stege, smidig och stabil med stor plattform. Testets tvåa.</p> <p>PH: Väldigt stabil, det känns som om den här stegen kommer att hålla länge.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - kragade steg - anodiserad - Aluminiumhylla - stegdjup 90 mm - Tillbehör: Räcke, stegfötter 	<p>RD: Bra hylla, som en skål med rundade kanter så att man lättare får tag på grejerna man lagt på hyllan.</p> <p>TB: Lätt och smidig.</p> <p>PH: Rejåla fötter.</p>	<p>RD: Kommer inte på något dåligt.</p> <p>TB: Av testets alla stegar är det här den som känns mest ranglig när man står på plattformen.</p> <p>PH: Konstruktionen ser klen ut. Liten plattform. En handledare som känns lite pinnig.</p>	<p>RD: En av testets bästa stegar, kommer härfint efter Scando. Smidig, lätthanterlig och stabil.</p> <p>TB: Lite ranglig och instabil, inte favoritstege.</p> <p>PH: OK stege, men känns som en av testets klenare stegar. Vid en närmare anblick verkar konstruktionen bra och genomtänkt, men det första synintrycket består.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - 265x303 mm(bakkant 320 mm bred) plattform - Gjutna steginfästningar - anodiserad - Ergonomiska starka sidoprofiler. - Stegdjup: - Tillbehör: stödben, verktyghållare 	<p>RD: Infästningarna vid stegen ser väldigt starka ut.</p> <p>TB: Stabil och lätthanterlig, smidig ihopfällning, verktyghållaren ett jättebra tillbehör.</p> <p>PH: Smidig att fälla ihop.</p>	<p>RD: Kantig hylla, vilket gör det svårt att få tag på grejerna.</p> <p>TB: Inget negativt.</p> <p>PH: Ser svag ut för ögat.</p>	<p>RD: Den ger ett seriöst intryck, stark och stabil.</p> <p>TB: TESTFAVORIT! Tack vare stadigheten och lätthanterligheten när man fäller upp den.</p> <p>PH: Den verkar klen och enkel. Håller gångjärnet med tiden? Man får känslan av att man måste hantera stegen försiktigt för att den ska hålla.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Hoppfällbar, 71 cm i hopfällt läge. - Fungerar också som anliggande - anodiserad - stegdjup 90 mm - Inga tillbehör 	<p>RD: Lätt att få med även i korta bilar. Går att ställa överallt, väldigt stabil, rejäl och robust.</p> <p>TB: Smidig, lätt att transportera</p> <p>PH: Väldigt bra att man kan fälla ihop den. Väldigt stabil.</p>	<p>RD: Lite knölig att få upp och ner. Tung att släpa på. Saknar plattform och hylla. Plasthandtaget som används för att bära i hopfällt läge känns fragilt.</p> <p>TB: Tung att bära. Man saknar plattform och hylla.</p> <p>PH: Håller plastdetaljerna? Saknar hyllan.</p>	<p>RD: Den här är ju lite rolig. Men plastdetaljer och avsaknad av plattform och arbetshylla gör att det trots stabiliteten känns som en stege för gör-det-själva-ren.</p> <p>TB: Idealstege att ta med sig i hiss eller trapphus.</p> <p>PH: Stabil. Du får med dig väldigt mycket stege på en liten yta. För mig som gör mycket köksmonteringar är det här en väldigt bra stege.</p>

Bygghantverkare Linda Lindblad värnar ”kärnkraften” i äldre hus

Om du ska renovera ett äldre hus, ha inte för bråttom med att riva! Titta på hur det är gjort från början. All kunskap finns framför dig.

– Titta på hur det är gjort och ersätt med något som är likadant i stället för att följa dagens byggnormer, säger bygghantverkaren och antikvarien Linda Lindblad.

Om du använder fel material när du renoverar ser det olika ut, och då berättar inte huset samma historia.

– Välj kvalitet efter var det ska sitta och tänk på detaljerna. Det är detaljerna som gör huset, man kan inte börja byta delar, till exempel fönster och tro att man i slutändan har ett hus som har sin gamla charm kvar, säger Linda Lindblad, som under 2006 var programledare för Utbildningsradions TV-serie ”Se om ditt hus”.

Efter 10 år som byggnadsvårdare insåg hon behovet av högkvalitativt virke i rätt längder, och därför öppnade hon i oktober Lindas Trä AB i Trosa, som via annonser, telefon- och internetbeställningar samt på mässor som Antikmässan tillhandahåller allt från timmerstockar i extra långa längder till handhyvlade lister, snickarglädje efter originalmönster, näver och takspån. Bland kunderna finns såväl privatpersoner som Riksantikvarieämbetet. Likaså efterfrågar många mindre byggföretag exempelvis virke för fönsterrenovering.

– Vi anpassar längder, eftersom mindre byggare inte alltid har en så stor maskinpark. Många är tacksamma över att hitta tumstjocka kilsågade, okantade ytterpaneler så långa som de vill ha dem. Vindskivor finns också i tillräckliga längder.

Leveranstiderna varierar, men Linda och hennes kollegor gör vad de kan för att allt ska komma i rimlig tid.

– Vi har väldigt lite lagervaror, eftersom allt anpassas till kunden. Vi brukar säga att sågade varor tar upp till en månad.

Billigare i längden

Inköpspriser för handarbetat, kärnvirke är dyrare än standardvirke. Men om man exempelvis jämför sönderfallande 1970-talsbyggen med 150-åriga paneler i kuststaden Trosa som tack vare kärnvirkets kraft mot elementen sällan får rötskador blir bilden annorlunda.

– Det blir billigare i längden, eftersom man annars måste betala igen om 30 år för att man är tvungen att renovera, säger Linda utan att tveka.

Kraftig kärnfuru och liknande efterfrågas även i modernt byggande.

– Estetiken behöver inte vara den gamla bara för att man vill ha traditionellt material. Det är en utmaning använda gammalt materialtänk med modernt boende, exempelvis golvvärme. Det fungerar

Linda Lindblad hyvlar till fönster enligt klassiska maner. Det behöver väl inte

bra, men det drar ihop sig. Så du får vänta två år med att spika fast det.

Det är inte alltid på grund av slentrianmässigt användande man använder ”fel” material vid renoveringar av äldre hus. Ibland kan man helt enkelt inte få tag på det.

– Ofta saknas kunskapen i Sverige, vilket gör att efterfrågan inte finns. Därför försvinner mycket av det dyraste, bästa trä ut ur landet, hävdar Linda.

Bygger fönsterkarmar

Lindas Trä har under hösten så sakteliga byggt upp sitt sortiment. De har medvetet smugit igång för att ta reda på vilka produkter som kunderna efterfrågar.

– Ännu så länge jobbar jag halvtid i Lindas Trä AB och halvtid med olika byggprojekt. Just nu bygger jag fönsterkarmar. Det allra roligaste i traditionellt trähantverk är att jobba i trä med samman-

påpekas att råvaran är utvald. Foto: www.lindastra.se

fogningar, till exempel när man knuttimrar. Det är ett avancerat tänk. Du måste tillämpa många kunskaper och tänka spegelvänt, eftersom du jobbar med stockarna tvärsamt och uppochner mot hur de kommer att sitta. Och jag gillar det oregelbundna i träts form, som gör att man får lägga omlott – det skapar symmetri och smälter in i naturen, säger hon.

I dessa tider där miljömedvetenheten är på stark uppgång lyfter Linda fram ännu ett argument för högkvalitativt trä som inte behöver målas.

– Varför använda massa gifter för att impregnera när man kan använda kärnfur i stället?

Text: Anders Modig

Kvinnor i byggbranschen

Lindas Trä är ett exempel på att det finns fler kvinnor i klassiskt hantverksbyggande än i byggbranschen i övrigt. I hela byggbranschen var 10,5 procent kvinnor i december 2006. Men på Hedenstedt där Linda jobbar med byggprojekt är ytterligare två kvinnor anställda, och på hantverksskolan DaCapo i Mariestad där hon utbildade sig är ungefär 25 procent av studenterna kvinnor.

Lindas tips till mindre byggföretag:

Bli bra på en sak. Om du är för bred är det svårt att nå ut. Välj ett område, det kan vara trähantverk eller glasverandor och bli känd för det, så att det blir naturligt att vända sig till dig när man behöver den typen av jobb.

VÄLKOMMEN TILL DI VI FINNS ÖVER

BORRSKRUVDRAGARE

NU 1 890:- (Inklusive moms: 2 362:50)

1890:-
exklusive moms

WWW.WOODY.SE

475:-
exklusive moms

BILSOM HÖRSELKÅPA

NU 475:-

(Inklusive moms: 593:75)

160:-
exklusive moms

BITSLIPS PREMIUM 24 DELAR

Innehåller 24 delar bits, bitshållare samt magnetskruvhylsor.

NU 160:- (Inklusive moms: 200:-)

N WOODY-HANDLARE HELA LANDET

TELESKOPSTÅNG

NU 425:- (Inklusive moms: 531:25)

425:-
exklusive moms

KORSLASER MARK 2 MINI

NU 995:- (Inklusive moms: 1 243:75)

995:-
exklusive moms

GUIDE 5050 WINTER

NU 129:- (Inklusive moms: 161:25)

129:-
exklusive moms

59:-
exklusive moms

SKYDDSGLASÖGON ZEKLER

NU 59:-

(Inklusive moms: 73:75)

Woody

BYGGHANDEL
DÄR YRKESFOLKET KÄNNER SIG HEMMA

**FÖR
YRKESFOLK**

”Låt aldrig kunden ändra utan att göra tilläggsavtal”

Avtalet är skrivet och jobbet kan börja. Efter ett tag vill kunden göra ändringar; flytta väggar eller beställa andra fönster. Och du följer snällt de nya direktiven...

- Förslagna kunder vet hur man utnyttjar godtrogna byggföretagare. Alla ändringar måste regleras skriftligen och hur det påverkar pris och leveranstider, säger bygghandlaren Karl Gustafsson i Södra Sandby.

Karl Gustafsson är VD i byggvaruhandelsföretaget Persson & Gustafsson i Södra Sandby utanför Lund. Man är så pass framgångsrika att bolaget av tidningen Veckans Affärer klassats som ett superföretag.

För det här bygget har förutsättningarna ändrats under resans gång. Men allt har reglerats på papper.

Framgång och tillväxt kräver givetvis att man ökar försäljningen men också att man ser över kostnaderna. Kundförluster gäller

det att minimera, särskilt onödiga sådana.
- När byggarna inte får betalt spiller det över på oss leverantörer och vi har flera fall

SWELITE®

Gör bygget lättare

Karl Gustafsson råder byggproffsen att vara försiktiga om kunden kräver ändringar efter byggstart.

där inställda betalningar beror på att byggföretaget varit "för snällt" mot kunden, berättar Karl Gustafsson.

Den gamla goda tiden

På den gamla goda tiden räckte det med ett handslag för att besegla en uppgörelse och parterna litade på varandra. Om det är en sann eller falsk beskrivning må vara osagt men klart är att affärsuppgörelser idag måste vara hårt reglerade, för att undvika bekymmer om tvisten är ett faktum.

- Jag hävdar att många byggare är alldeles för naiva

när det upprättar ett avtal. Det är inte ovanligt att kunderna under byggets gång vill ändra på saker och ting. Man vill ändra den ursprungliga planlösningen eller ångrar valet av dörrar och fönster. Men så fort man gör avsteg från det ursprungliga avtalet, ska det skriftligen anges vad det betyder för tidsplanen och hur det påverkar priset. Då har byggaren ryggen fri.

Byta fönster tar tid

Ett exempel är fönster. Om kunden vill byta ut standardfönster mot fönster i teak så blir det inte bara dyrare utan det påverkar också byggtiden.

- Leveranstiden för standardfönster är sex veckor, för teakmodel-

lerna är det tolv veckor. Det kan ju naturligtvis försena jobbet. Sanningens minut avslöjas när byggfirman skickat slutfakturan till kunden. Då kan invändningarna börja komma. Huset stod inte färdig i tid. Ändringarna ingår i det ursprungliga avtalet. Vadå tilläggskostnad, det har vi ju aldrig ens diskuterat. Etc.

- Ofta är det pålästa människor som kan lusläsa avtalen och också se de juridiska bristerna med det. Så kör kunden en rövare och reagerar inte byggaren på detta så utnyttjas detta faktum hänsynslöst. Vissa kunder ser det som en prutman och det ingår i deras grundkalkyl.

Karl Gustafsson tror att en hel del av byggbranschens konkurser beror på att byggfirman inte klarar av den ekonomiska anspänning det innebär att inte få betalt för den sista fakturan. Marginalerna är i regel små för de minsta byggföretagen.

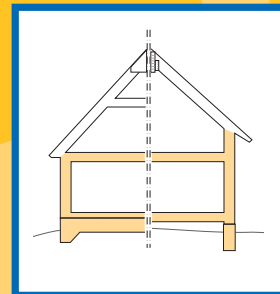
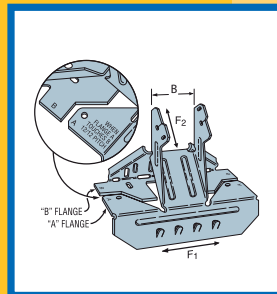
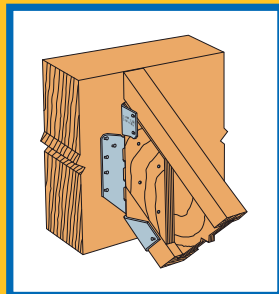
- Sympatierna och lagen är alltid på privatpersonens sida. Mot byggföretag finns det en allmän misstänksamhet om svartjobb, byggfusk och svart arbetskraft. Branschen måste försöka höja statusen och ett sätt är att införa någon form av ackreditering. Det är bara en tanke...

Text: Peter Norrbohm

Karl Gustafssons goda råd:

- Skriv alltid ett detaljerat avtal som inte ger utrymme för godtyckliga tolkningar. Var noga med att ange rätt material.
- Vill kunden göra ändringar i efterhand? Reglera det med att göra ett tillägg till avtalet.
- Gå kurs i affärsjuridik/avtalsskrivning.

Tjäna tid, pengar och energi Använd Swelite's lättbalkar

www.swelite.com

Mattias Johansson och Rolf Andreasson monterar första innerväggblocket som levererats direkt från fabriken i Värghårda.

Aktiv insats för passivhus

Tekniken för passiva hus har funnits i 15 år. Nu börjar den få genomslag över hela Europa, inte minst i samband med en ökad miljömedvetenhet. Under 2006 har flera projekt med radhus, lägenheter och offentliga byggnader genomförts i Sverige. I vår står den första villan färdig som klassas som ett passivhus.

I vår slutförs Villa Malmberg utanför Lidköping, den första villan som är klassad som ett passivhus. Med det menas att huset är nästan självuppvärmt genom att ta tillvara på energin av instrålad sol liksom värmen från apparater och människor.

Tekniken är enkel: extra täta 50 centimeter tjocka väggar, fönster och dörrar. Huset "andas" alltså inte, utan i stället säkerställs en bra luftkvalitet genom ett helt mekaniskt ventilationssystem som alltid ska vara på. Vid extrem kyla finns ett vattenbatteri kopplat till fjärrvärmens som är inbyggd i ventilationssystemet som kan knäppas på. En annan variant i passivhus är att använda sig av el-element i ventilationssystemet. Men oftare handlar det om att passivhus blir

för varma, men då kan man inte stänga av ventilationssystemet. Alltså blir det till att öppna fönstret.

– Det kan kännas konstigt för vissa att ha varmluft som strålar ut ur ventilationen och samtidigt öppna fönstret, men på så vis bibehåller man en bra luftkvalitet, säger Jonas Norrman på Svenska Miljöinstitutet IVL, samordnare av projektet Passivhus som sponsras av Energimyndigheten.

Villa Malmberg och andra Passivhusprojekt har byggts med fabriksproducerade moduler, men vore i praktiken lättare att genomföra i ett lösvirkeshus. Tekniken kan nämligen användas vid all arkitektur, men byggprocessen måste vara helt torr. Och noggrann;

Entrésidan mot väster. Huset är konstruerat i form av en kub med pulpettak.

det behövs inte många kvadratcentimetrars läckage för att tekniken inte ska fungera. Du kan inte heller påbörja ett bygge på en fuktig betongplatta eftersom du inte har den läckande energi som "i vanliga fall" skulle torka ut den på ett par månader.

Mellan tummen och pekfingeret är det idag tio procent dyrare att bygga ett passivhus jämfört med ett vanligt. Vilket går lätt att räkna hem. NCC har börjat använda tekniken, och Alingsåshus har helt gått över till den. Vilket är lätt att förstå med tanke på att man i många fall bara förbrukar en tredjedel energi för uppvärmningen jämfört med normala hus. I regel sparar du också energi genom att värma upp vatten med solpaneler, men i Villa Malmberg värms vattnet av fjärrvärme.

Ändå räknar familjen med att bara behöva köpa en tiondel så mycket el som i sin tidigare eluppvärmda villa. En nätt besparing på cirka 16 000 kronor per år.

Treåriga Casper kollar in bygget.

– För oss var ett passivhus det enda vettiga för att spara så mycket som möjligt på miljön. Att bygga vanligt vore helt ointressant, säger Michael Malmberg som tillsammans med fru och två barn i flyttar in i huset under våren.

Text: Anders Modig
Foto: Michael Malmberg

På nätet:

www.passivhus.nu
www.tellus.tv/passivhus

Sveriges bredaste utbud av stegar och ställningar.

För både industriellt och
privat bruk. Handla direkt
på www.stegcentralen.se

TELESTEPS

ZARGES

WIBE
STEGAR

SCANDO

StegCentralen
Tel: 070 32 18 186 .se

NTR-klassat trä med 20 års garanti

Är du nogga med att använda NTR-klassat virke när du bygger altaner och bryggor. Då ska du veta att det snart införs en 20-årig garanti mot röta för NTR A och NTR AB. Men det är slutkunden som ska ha garantisedeln.

Bara för att träet är grönt betyder det inte att det håller under många år.

- Grön färg signalerar lång hållbarhet. Men importerade oklassade produkter, har ofta ett träskydd som inte är vårt namnet, säger Magnus Estberg på Svenska Träskyddsinstitutet. Tillsammans med Sveriges Lantbruksuniversitet gjorde Träskyddsinstitutet år 2005 en undersökning av handelns sortiment av tryckimpregnerat virke. 124 byggvaruhandlare ingick i undersökningen. Syftet var att kartlägga utbudet av oklassat impregnerat virke och samtidigt göra kvalitetskontroller. "Får kunden rätt kvalitet till utomhusbygget?" undrade utredarna och den frågan är också titeln på undersökningen.

Nedslående resultat

Svaret är nedslående. Det oklassade virket höll i regel inte alls måttet.

- Mycket av det oklassade undersökta virket hade samma motståndskraft som obehandlat trä, säger Magnus Estberg på Träskyddsinstitutet.

I princip allt grönt lösvirke som såldes av de 124 byggvaruhandlarna, var NTR-klassat. Däremot fann man en hel del oklassat byggtimmer (16 procent) och stängselstolpar (25 procent). Just byggtimret höll mycket låg kvalitet och ger säkert köparna en obehaglig överraskning efter några år. Byggtimrets gröna färg var i praktiken påmalad!

Svenskarna köper allt mer färdiga byggprodukter gjorda av impregnerat trä. Och här ligger andelen oklassat mycket högt, 98 procent av alla trallsektioner och färdigspikade staket etc var inte NTR-klassat.

- Kvaliteten var och är genomgående dålig bland dessa produkter som främst importeras från de baltiska länderna samt Polen.

Utredningens resultat oroar träindustrin i Sverige. De flesta privatkunderna gör ingen skillnad på NTR-klassat och oklassat virke. Är det grönt så är det tryckimpregnerat och då ska det också hålla i många år. Detta förutsätter köparna.

- Uptäcker folk att deras staket och trallsektioner börjar falla ihop efter några år, så väljer de kanske annat material än trä och det vill vi naturligtvis undvika, säger Magnus Estberg.

Branschen har i ett par år marknadsfört NTR-klassat trä med hjälp av Martin Timell. Nu tas nästa steg genom att införa en garanti mot rötangrepp och som gäller i 20 år. Enligt Magnus Estberg ligger livslängden på NTR-klassat trä på mellan 20 och 40 år.

- Under åren har vi fått ytterst få reklamationer på det här träet.

Det är Träskyddsföreningen och Bygg- och Järnhandlareförbun-

Magnus Estberg på Träskyddsinstitutet är en av initiativtagarna till den 20 åriga rötskyddsgarantin.

det som tagit fram riktlinjerna för garantin. Från april i år ska kunderna se till att de köper NTR-klassat virke vilket också ska framgå av kassakvittot. Kunden får också med sig en garantisedel.

NTR-garantin omfattar de två vanligaste klasserna – NTR A och NTR AB.

När det gäller proffskunderna så är de i regel kvalitetsmedvetna och bygger inte med annat material än av högsta kvalitet. Magnus Estberg råder proffsbyggarna att ta kvitto och garantibevis för det tryckimpregnerade NTR-virket och överrätta till slutkunden. För garantin vänder sig till konsumenten och inte till företag. Det är konsumenten som får klaga hos bygghandeln eller byggtreprenören. Eftersom mycket kan hända på 20 år, bygghandlare och byggföretag kommer ju och går, kan även kunden vända sig direkt till Träskyddsföreningen som avsatt tre miljoner kronor som säkerhet för framtida ersättningsanspråk. Maximalt betalas det ut 100 000 kronor för en enskild skada.

Magnus Estberg medger att det kan bli vissa svårigheter i tillämpningen.

Träskyddsklassade stolpar NTR A. Levereras snart med 20 års garanti mot röta.

- I princip får man ersättning för den del som är rötskadad. Men är två tredjedelar av ett trädeck skadat, bör ersättningen omfatta hela däck.

Ett annat bekymmer är att kunna fastställa det rötskadade virkets ursprung. För hur ska man egentligen veta att det uppvisade virket är detsamma som framgår av det gulnade kvittot. Det kan ju faktiskt vara en oklassad bräda som kunden begär ersättning för!

- Detta är naturligtvis ett problem, det framgår ju inte av virket om det är NTR-klassat eller inte. Men där förutsätter vi att kunden är ärlig, säger Magnus Estberg.

Text: Peter Norrbohm

Inget roligt byggtimmer. I alla fall om man vill att det ska överleva några år. Rena fusket. Det gröna är blåsvamp.

NYHET!

GRABBER®
SILVER TRALLSKRUV

LÄTTSKRUVADI HÖG KLÄMKRAFT! MED BORRSPETS FÖR SPRICKFRITT MONTAGE!

Passar till marknadens maskiner för rakbandad skruv.

Finns i ask, hink och som bandad i längderna 33, 47, 56 endast bandad, 62, 80 och 110 mm.

Ytbehandling: Silver
Korrosivitetsklass: C3

www.grabber.se

The Pro's Choice

ORIGINALET

NTR ska vara en kvalitetsstämpel

Bakom beteckningen NTR står Nordiska Träskyddsrådet och klassificeringen är gjord för att garantera en hög och jämn kvalitet på de produkter som slutna impregneringsverk levererar.

NTR-klassat virke ska

1. ha godkänt träskyddsmedel sett till miljö- och skyddsaspekten
2. rätt utförd tryckimpregneringsprocess
3. en opartisk kontroll av punkt 1 och 2. (Utförs i hela Norden, i Sverige av SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut)

Fyra klasser från M till B

NTR delas upp i fyra klasser beroende på användningsområde.

Träskyddsklass M.

Är anpassat för att användas i saltvatten, i hamnanläggningar och bryggor

Träskyddsklass A

Impregneringen är anpassad till virke som kommer i kontakt med sötvatten och mark. Exempelvis bryggkonstruktioner, byggtimmer och stängselstolpar.

Träskyddsklass AB

Avser virke som används ovan mark och som är utsatt för väder och vind.

Träskyddsklass B

Används främst i dörrar och fönster och som ska målas. Är inte grönt.

NTR-garantin

Omfattar NTR-klasserna A och AB.

Gäller i 20 år.

Gäller rötangrepp.

Köp ska styrkas med kvitto och garantisedel.

Målgruppen är privatkunder, även genom profissledet.

Max ersättning per objekt är 100 000 kronor.

Träskyddsföreningen har avsatt tre miljoner som säkerhet för garantin.

En ny generation elverktyg >>>

Hitachi
Power Tools

NYHETER

Borrskruvdragare
DS 14DAL - 14,4V

- > Kompakt, lätt - vikt 1,6 kg!
- > Stark - 38 Nm (mjukt förb.)
- > Bälteskrok med LED-belysning
- > 2 st 3,0Ah Li-Ion batterier

LI-ION BATTERY > väger mindre
> lever längre

Tigersåg
CR 13VBY - 1.150W

- > Mycket låga vibrationer - 9 m/s² i 3D
- > Hög avverkningskapacitet - högsta i sin klass!
- > Vikt 4,4 kg

UVP > avvibrerat handtag
> ökad användartid
> avancerad antivibrationsteknik

© Hitachi Power Tools Sweden AB
Tel 08-598 999 00 - info@hitachi-powertools.se - www.hitachi-powertools.se

Lagledningen för Grönlunds Golv. Stefan Simonsson i mitten svarar för försäljning och marknadsföring och bröderna Lasse och Per Grönlund ansvarar för hantverkskunnandet.

Spackla med frigolit populärt alternativ

För 25 år sedan var golvspackel närmast ett skällsord efter alla skandaler med nybyggda hus som måste saneras. Spacklet innehöll ammoniak som läckte ut i lägenheterna.

Idag används helt andra typer av spackel. Det kanske intressantaste består av bland annat frigolitkuler – kallad EpsCement och är en klar favorit hos golvläggarna på Grönlunds Golvsystem i Malmö.

Stefan Simonsson är platschef på Grönlunds Golvsystem och han berättar att det är en hel liten vetenskap att spackla golv.

- Vi har investerat fyra miljoner kronor i en bil där ett tiotal olika typer av torrpulver blandas enligt en helt datoriserad processteknik. Valet av spackel styrs av många faktorer. Vad är det för underlag? Betong, trä, frigolit? Är det ett lager med tung trucktrafik? Ska det målas?

Grönlunds Golvsystem har ett tiotal anställda och jobbar över hela Skåne. Enligt Stefan Simonsson är marknaden "fruktansvärt het". Det finns hur mycket som helst att göra.

- Vid nybyggen kopplas vi in när de gjutit grunden. Är det ett vanligt betonggolv kan det räcka med att avjämna det med specialmassa. Den är självnivellerande – det flyter ut av egen kraft i ett plan – och ytan blir som en spegel.

Renoveringsjobb ställer andra krav på golvläggarna. Många kallvindar byggs om till bostäder och badrum rivs ut och ledningar dras om. Och golvet måste då byggas upp för att få plats med rör och annat.

- Ett vanligt sätt att bygga upp ett nytt golv är att gjuta betong ovanpå ett underlag av trä. Men betong är tungt och det finns en gräns för vad underlaget tål. Alternativen kan vara att lägga leca-kulor i stället för betong men det drar åt sig fukt vilken inte är så lämpligt i ett badrum. Ibland lägger man stavfrigolit men då måste man skära ut för rören.

Plötsligt får någon en idé!

Behovet sätter fart på kreativiteten. För sju år sedan lanserades den helsvenska produkten EpsCement som alltså består till stora delar av kulor av polystyren. Fördelen är uppenbar. Vikten! En kvadratmeter stor yta med 100 mm tjock betong väger cirka 200 kilo. Används EpsCement begränsas vikten till 40 kilo.

Dessutom behöver EpsCementen inte torka så länge. Efter tre dygn är det OK att lägga på ytskiktet.

EpsCementen har även väckt intresse på den danska sidan.

- I Danmark tänker man helt annorlunda än i Sverige. Varför vet jag inte. Men faktum är att danskarna lägger träreglar ovanpå betonggolvet. Nu börjar danska firmor upptäcka EpsCementens fördelar, framför allt vid renoveringar, berättar Stefan Simonsson som haft en del affärer med danska byggfirmor.

- Men förhandlingsklimatet är mycket tuffare, även om det är inlindat. Det verkar så trevligt, man sitter där och småpratar över wienerbröd och en Gammeldansk och tror att man till slut har uppnått en överenskommelse. Men icke, danskarna är mästare på att sedan pruta på överenskomna priser.

Nej tack till Turning Torso

Ett annat problem är faktiskt språkförbistringen, det är inte så lätt att förstå danska. Därför kan det vara läge att förhandla på engelska.

Det är sällan som Grönlunds Golvsystem tackar nej till uppdrag. Men det har hänt – och det gällde ett jobb på Turning Torso.

- Garantiätagandet blev för omfattande och det hade vi helt enkelt inte råd med. Då avstod vi, berättar Stefan Simonsson.

Det var 1989 som golvföretaget grundades av bröderna och golvläggarna Lasse och Per Grönlund. Under flera år köpte de råvaror av Stefan Simonsson. Bröderna tyckte att Stefan var en trevlig prick i största allmänhet men också kompetent på det han gjorde – att sälja. Så Stefan gick in som ny delägare.

- Vi insåg att vi kompletterade varandra – de var duktiga på hantverket och jag på försäljning. Nu har vi en helhetslösning som vi kan erbjuda våra kunder. Vi kan alltså ta hand om allt, även mattläggning etc.

Någon som ångrar sig?

- Inte jag, svarar Stefan Simonsson.

- Och inte vi, svarar bröderna Grönlund med en mun.

När Byggaren besöker Grönlunds har de tre packat golfbagarna för att under en långhelg koppla av i Spanien långt från allt vad spackel och golv heter.

Text: Peter Norrbohm

Bosse Robertsson och Mikael Fredriksen blandar inte kaffe med kron men väl en av Grönlunds spackelsorter.

Fyra miljoner kostar blandningsbilen fullt utrustad.

Mikael Fredriksen lägger ut spacklet för slutförvaring.

Faktaruta Grönlunds

Ägare: Lars och Per Grönlund

Grundat: 1989

Antal anställda: ca 10

Omsättning: ca 20 mkr

Rating enligt Affärsdata: 4

JOBBFÖRFRÅGNINGAR DIREKT I DIN DATOR

BraByggare.se förmedlar jobbförfrågningar från privatkunder, bostadsrättsföreningar och fastighetsägare. Prova gratis under 3 månader och få dagsfärska anbud direkt till din e-post.

brabyggare.se

Rostiga trallskruvar sätter känslor i svall

Gunnebo och Grabber har trallskruv som är typgodkända för rostskyddsklass C3. Men i ett test rostade skruvarna så mycket att klassningen ifrågasätts.

- Häpnadsväckande resultat, säger Per Thuresson som är återförsäljare för Grabber. Han har försökt få ta del av proverna men har fått nej.

Företaget Testfakta lät i höstas korrosionstesta sju olika trallskruvsfabrikat. Där ingick två C4-klassade skruvar – Essve och Västsvensk byggskruv – tre C3-klassade; Gunnebo, TT och Grabber samt två oklassade; Biltema och Arvid Nilsson.

SP Sveriges Tekniska forskningsinstitut i Borås gjorde själva testet. 20 stycken skruvar av varje fabrikat utsattes omväxlande för saltdimma, fukt och uttorkning under tio veckor i en korrosionskammare.

Efter tio veckor var det två som klarade sig helskinnade, ingen skruv hade rostad. Bäst i test blev därmed Västsvensk Byggskruv och TT (Thuresson Trading).

Gunnebos alla 20 skruvar hade "mycket rost". Grabber hade sju "mycket rostiga" och elva "mindre rostiga". Ingen kul läsning för märkesrepresentanterna, särskilt inte efter att SP:s chef Magnus Palm ifrågasatte Gunnebos och Grabbers typgodkända klassning C3.

Både vinnare och förlorare

Arne Thuressons Byggmaterial representerar både vinnaren, TT-skraven, och förloraren Grabber. Men VD:n Per Thuresson kan inte glädjas åt framgången med TT-skraven.

- Vårt eget fabrikat TT har inte samma höga kvalitet som Grabber och detta gör testet extra uppseendeväckande, säger Per Thuresson som påpekar att test i laboratoriemiljö kan skilja sig rejält för hur skruven klarar sig i verkliga livet.

Enligt Per Thuresson har man genomfört egna tester och upptäckt att Grabber har vissa rostangrepp men då bara på ytan. Han tror att det beror på vilket vax tillverkaren använder för att friktionen ska minimeras när skruven dras in i träet. Vaxets sammansätt-

Så här glad skulle Per Thuresson vara om han fick ta del av provningsresultatet.

ning ska nu ses över.

Men enligt Magnus Palm på SP så är det inte bara rost på ytan det handlar om. I Testfaktas undersökning är utgångspunkten att rostanmärkingar är detsamma som basmetallkorrigering, vilket betyder att rostangreppet gått in bakom det skyddande höljet. Bedömningen har gjorts okulärt, dvs med blicken.

- Det är en metod som branschen själv tagit fram, säger Magnus Palm.

Per Thuresson tycker däremot att resultatet borde ha genomgått en noggrannare undersökning för att bekräfta eller förkasta den okulära besiktningen. Det bästa sättet är att snitta upp skruvarna

och granska dem i mikroskop.

Eftersökta provskruvar

Klassificeringen av trallskruv görs av Sitac och dess VD Peter Bengtsson är också förundrad över att två av Sitacs klassade produkter döms ut i testet.

- Vi vill mycket gärna ta del av SP:s provningsmaterialet och jämföra med våra egna typgodkännandetestet.

Han är inte ensam om detta. Både Gunnebo och Arne Thuresson har begärt att få ta del av de skruvar som testats. Men Testfakta som äger materialet, har sagt nej av princip. En rapport kan de få köpa för 20 000 kronor men testproverna lämnas inte ut.

Men efter att Byggaren varit i kontakt med Testfaktas VD Bengt Vernberg kan det komma en omsvängning i frågan. I ett mail till Byggaren skriver han "att det är möjligt att vi kan göra det nu". Det vill säga överlämna proverna.

*Text: Peter Norrbohm
Illustration: Jan Bjurenborg*

Skruttestet genomfördes under tio veckor i en korrosionskammare av det här slaget. Den här typen av korttidstest kritiserats av flera fabrikanter.

CC-Fönsterdrev CC-TEJP

För drevning av fönster & dörrar!

Ring för Prover!

3-C
Production AB

SP
KUNSKAP
KUNSKAP
KUNSKAP

Expanderar från
2 till 30 mm!

3-C Production AB • Forskvägen 27-29 • S-311 32 Falkenberg
Tel: +46 (0)348-587 54 • Fax: +46 (0)348-587 84 • E-mail: info@3c.se www.3c.nu

www.edwin.se

EDWIN

RÄTT VERKTYG - BÄTTRE JOBB!

SPÄNNANDE
NYHET!
En dröm för alla meckare!

10

MEKANIKERSATS 1/4"-3/8", 70-DEL
Hylsor och U-ringnycklar med Quattro Grip®, ny patenterad
hylsprofil som passar både mm-, tum-, Torx- och XZN-bultar.
Marknadsföres av Edw H Thomée AB
www.thomee.se

Johan Hylén står i tacksamhetsskuld till fadern.

Hallå där...

...Johan Hylén, som basar för Servicekuben AB i Malmö, och som tackar sin far John Hylén för att bolaget har så mycket att göra.

Vad har din far gjort?

- På 60-talet var pappa snickare och var med och byggde bland annat Rosengård.

Och det har du nytta av 45 år efteråt?

- Visst. Jag brukar säga "bra farsan att ni byggde så slarvigt på den tiden för det ger oss mycket jobb idag". Och det värsta av allt, han håller med!

Vad har ni för jobb?

- Vi åtar oss allt från att byta ut fru Svenssons skärbräda till att bygga om skolor. Vi har serviceavtal med både små och stora fastighetsbolag.

Du låter väldigt nöjd med tillvaron!

- Det är en fröjd att köra till jobbet varje dag. Stämningen och sammanhållningen är extremt god bland våra 70 medarbetare. Det är sällan någon slutar och de som försvinner till andra företag behåller

kontakten med oss. Pensionerade medarbetare kommer gärna till våra julfester.

Hemligheten bakom denna trivsel?

- Företagskulturen och att jobbet bygger på eget ansvar. Medarbetarna måste vara självgående och kundorienterade. Och alla har gedigna yrkeskunskaper. Vi får ofta nya jobb i förtroende och det är ett gott betyg åt verksamheten. Folk vet också att de kan göra karriär inom företaget – om de vill. Till kontors- och arbetsledande funktioner har vi i princip bara internrekryterat – goda yrkesmän har det praktiska kunnandet som bas när de sedan ska räkna på offerter. Systemet fungerar utmärkt.

Liksom din far är du snickare?

- Ja, efter yrkesutbildningen och snickerijobb blev det så småningom högskolan. Det inger respekt hos "gubbarna" att jag inte bara är teoretiker utan har en praktisk erfarenhet från arbetet.

Slutligen har vi hört att du inte gillar "kompissamtal"!

- Samtal som börjar med "Hej kompis" gör mig alltid lite misstänksam. Då vet jag att den som ringer ofta vill ha ett jobb utfört med mycket kort varsel eller i semestertider. Men självklart ställer vi upp på detta eftersom relationen i grunden är god och man ska ju alltid hjälpa en kompis.

Utfrågare: Peter Norrbohm

 FACOM
ALLT I HANDVERKTYG

AHLSTRÖMS
GENERALAGENTUR AB
KVALITETSVERKTYG SEDAN 1934
Telefon 08-6590315 · Fax 08-391870

 ULTRA
ALLT I SÄGBLAD

En nolla för lite!

En hel del av Byggarens läsare tycks ha avnjutit vårt goda Julgrötskryss, att döma av brevskörden. Med skammens rodnad har vi blivit uppmärksammad på att krysset innehåller ett fel. Romerska motsvarigheten till 50 är L men den korrekta bokstaven ska vara D för att passa in i ordet "Bonade". Och D står för 500.

De tre först öppnade rätta lösningarna belönas med ett stort GRATIS till inlämnarna. Till det bifogas ett styck postutburen trisslott.

1. Ingegerd Bertilsson
Jacob Ångmans väg 12
834 31 Brunflo

2. Ulla Löfstav
Sångarbovägen 18
735 34 Surahammar

3. Gösta Johansson
Viby, Tellusborg
590 48 Vikingstad

Patrik Hämäläinen, VD, Wiwood

Byggaren följer branschens utveckling på ett objektivt, brett och tekniskt sätt. Lätt-samt och informativt.

Byggaren ger oss möjligheten att nå ut med information om nya produkter, såväl som gamla beprövade, till byggproffsen.

Annonsering – Självklart!

WIWOOD
PROFFS PÅ SKIVOR - FÖR BYGGE & INDUSTRI

www.wiwood.se

TESTAT

av byggaren

Nya Ducato. Vår provbil hade 88 kW/120 hk-motorn, det längsta axelavståndet och det medelhöga 13 kbm skåpet. Ett plus för kraftiga stötfångare i plast samt för kraftiga avbärarsköldar på sidorna.

Fiat Ducato 35 120 Multijet

Större Ducato ger lägre driftskostnad

Trots hårdare konkurrens har nya Ducato förutsättningar att kunna hålla sin position i Europa - men Sverige är ett kapitel för sig. Nya Ducato är större än föregångaren, har högre lastkapacitet och lägre driftskostnader.

Nya Fiat Ducato är ett förbättrat arbetsredskap som bör ge ägaren lägre driftskostnader och föraren högre komfort. Bilen säljs även som Citroën Jumper och Peugeot Boxer. Den importeras som Skåp i tre axelavstånd, fyra totalängder och tre totalhöjder. Skåpvolymer från 8 till 17 kbm. Som Chassi med enkelhytt och ytterligare ett axelavstånd. Med dubbelhytt i två axelavstånd och tre totalängder. Totalvikter från 3 000 kg till 3 500 kg.

Common Rail-dieslarna går cirka 16 procent snålare än tidigare. Effekterna är 74 kW/100 hk på en cylindervolym av 2 198 kbcm, 88 kW/120 hk på 2 287 kbcm och 116 kW/157 hk på 2 999 kbcm.

Ducato skyddas mot småskador av stora mattsvarta plaststötfångare och avbärarsköldar på sidorna. Strålkastarna har bra hel- och halvljus och spolning. Mattsvarta elbakspeglar med infällda blinkers.

Vi sitter utmärkt på förarplats i en väl skälad stol med behaglig tygklädsel. Stolen är justerbar i höjdlid i både fram- och bakkant och ryggestödslutningen är steglös. Vikbart armstöd på höger sida. Tändningsnyckeln vid förarens högra knä utgör en säkerhetsrisk. Justerbar ratt. Passagerarsoffan för två saknar justeringsmöjligheter.

Funktionell förarmiljö

Instrumenteringen är tydlig, överskådlig och synlig genom ratten. Reglagen och tangenterna är välplacerade, lätt åtkomliga och belysta. Bra pedalställ. Växelspaken är välplacerad på panelen och den

har distinkta lägen. 2.3- och 3.0-litersmotorerna har nya sexväxlade lådor och 2.2-litersmotorn en femväxlad. Ingen automat. Värmen och ventilationen är effektiv. AC är tillval men Webstovärmare är standard.

Förvaringsutrymmen är två fack i respektive dörr, ett handskfack och ett stort nedvikbart fack mitt i bilen under panelen. Flera prylfack samt en pappersklämma på panelen. Ett skrivbord kan vikas ut ur mittpassagerarens ryggstöd.

Krockkudde på förarplatsen. Passagerarkudde, sidokrockkuddar och gardiner är tillval. Trepunktsbälten på alla tre platserna med justerbara övre fästen och bältessträckare på ytterplatserna

Sikten är bra framåt och solskyddet går nu att vrida åt sidorna, som på alla andra bilar. Speglingar i vindrutan från instrumentpanelen. Stora ytterbakspeglar med panoramaspeglar. Ingen genomsiktsruta.

Det är trångt, men påfyllningar och kontroller är väl markerade och åtkomliga runt motorn. Lampbyten är dock ett verkstadsjobb.

Lätlastat skåp

Skåpet är åtkomligt via en hög och bred sidodörr och två sidohängda bakdörrar i full höjd. Lasthöjden bak är sänkt med fem cm. Som standard är skåpet plätrent. Åtta öglor att surra last i. Belysning ovanför dörrarna. Utrymmet ovanför hytten är åtkomligt från skåpet.

Fiat Ducato är lättkörd och stabil med god förarkomfort. Mått-

Sidohängda bakdörrar som gapar stort, men som inte spärrar i 180 grader. 270 graders öppning är tillval. Låg lasthöjd. Som standard är skåpet plåttrent. Inredningen är tillval från System Edström.

ligt vindkänslig. Fjädringen/dämpningen är effektiv även om den sväljer ojämnheter bättre och går stadigare med last. Ett lastkännande antisladdsystem är tyvärr endast tillval. Motorn arbetar mjukt och är anmärkningsvärt bränslesnål. Ljudnivån i hytten mätte vi

upp till acceptabla 69 decibel på sexans växel i 110 km/tim. Vid 70 km/tim låg vi på ca 66 decibel på fyrans och femmans växlar.

Text och foto: Christer Andersson

Fiat Ducato 35 120 Multijet

Pris, inkl. moms: 279 000 kr.

Fordonskatt: 2 185 kr.

Premieklass: Ej fastställd.

Garantier: Nybil, 2 år, 8 år. Vägassistans, nej. Lack, 3 år. Elektronik, nej. Vagnskada, nej.

Motor: Diesel. Rak 4 cyl, turbo, intercooler, Common Rail. Två överliggande kamaxlar, 4 vent/cyl. Ej partikelfilter. (Tillval). 2 287 cm³. Max effekt 88 kW/120 hk vid 3 600. Miljö; Euro 2004. Koldioxidutsläpp, 199 g/km.

Kraftöverföring: Tvärställd motor fram, drivning fram. Sexväxlad manuell låda. Ej automat.

Bränsleförbrukning: Blandad körning 7,5 l/100km, stadskörning 8,8 l/100km, landsvägskörning 6,8 l/100km. Testpatrullens snittförbrukning med maxlast ca 9,5 l/100 km. Något mindre med tom bil. Prestanda: 0-100 km/tim, ca 18,0 sek. Full last, ca 26,0 sek. Toppfart 145 km/tim.

Mått och vikter: Längd/bredd/höjd, 599,8/205,0/252,4 cm. Axelavstånd/spårvidd fram-bak, 403,5/181,0-179,0 cm. Tjänstevikt, 2 050 kg. Maxlast, 1 450 kg, Totalvikt, 3 500 kg. Max axelbelastning fram/bak, 1 850/2 000 kg. Taklast, 200 kg. Släpvagnsvikt B-kort/BE-kort, 750/2 500 kg.

Lastutrymme: Längd, 370,5 cm. Bredd, 187,0 cm. Bredd mellan hjulhus, 142,2 cm. Höjd, 193,2 cm. Bakdörr, 156,2 cm. Höjd, ca 175,5 cm. Sidodörr höger: Bredd, 125,0 cm. Höjd, ca 175,5 cm. Lastvolym, 13,0 m³. Lasthöjd över marken, 53,5 cm olastad, ca 49 cm med maxlast.

Övriga Ducato-versioner: (I Sverige) Tre motorer. Raka dieselfyror på 2 198 cm³ och 74 kW/100 hk, 2 287 cm³ och 88 kW/1120 hk och 2 999 cm³ och 116 kW/157 hk. Fyra totallängder från 496,3 cm till 636,3 cm. Tre axelavstånd; 300,0 cm, 345,0 cm och 403,5 cm. Tre karosshöjder; 225,4 cm, 252,4 cm och 276,4 cm. Skåpvolymer mellan 8 och 17 cm³. Ducato säljs även som flakbil eller chassi med enkel eller dubbelhytt. Som Chassi även med ett axelavstånd av 380,0 cm. Totalvikter från 3 000 - 3 500 kg. Tillverkas även med en totalvikt på 4 000 kg.

Jämförbara konkurrenter: Citroën Jumpy, Ford Transit, Iveco Daily, Mercedes Sprinter, Nissan Interstar, Opel Movano, Peugeot Boxer, Renault Master, VW Crafter.

Problemfritt insteg, även om det är högt, till en komfortabel förar- och arbetsplats med bra körställning, överskådliga instrument och åtkomliga reglage. Inte lika bekvämt på passagerarsidan.

Likvärdiga dörrar källa till irritation

Två dörrar uppfyller alla krav. Den ena är tillverkad av massivt trä, den andra av en spånplatta. Är de likvärdiga? Ja, svarar entreprenören. Nej, säger beställaren. Tvisten är igång...

I det här numret av Byggaren beskriver förbundsjuristen Sten Folkesson vad "likvärdigt" kan ställa till med i relationen beställare och uppdragstagare.

Smaka på orden "eller likvärdigt". Det finns mig veterligen inte mycket som leder till så många konflikter som just de orden. Vi finner dem vid upphandlingar och offertförfrågan. Speciellt om upphandlingen ska gå efter Lagen om Offentlig Upphandling (LOU). Det finns en mängd olika synpunkter på det och också självpatagna värderingar av vad som egentligen är likvärdigt. Allt detta leder inte sällan till konflikter inom byggsektorn och det har det gjort under överskådlig tid.

Vad betyder orden och vad står de för? Hur långt kan man gå när man tar ut något som likvärdigt? Det finns lika många uppfattningar om det som personer som sysslar med det.

Före jul blev jag kontaktad av en byggare som hade levererat likvärdiga dörrar. Den upphandlande "konsulten" tyckte dock inte alls att de var likvärdiga och tvisten var ett faktum. Det samtalet var säkert det tionde i ordningen på samma tema, och som jag fått under fjolåret.

Klart är att det kostar oerhörda summor när beställaren inte godkänner "likvärdigheten" i de produkter som handlats in eller till och med sitter inmonterade på plats. Tvisten uppstår mellan byggaren och upphandlaren, eller den part som biträder upphandlaren, konsulten, byggingenjören eller liknande. Det är inte heller ovanligt att tillverkaren eller bygghandlaren också blir indragna i konflikten.

Låt oss återvända till byggaren som ringde mig före jul. I den upphandling han rättade sig efter stod det vad gäller dörrar:

Fabrikat: Massiv trädörr Orrefors el. likvärdigt.

Därefter angav man en del klassningar, som brandklass SS 024827, ljudklass SS 025267 och 025268, samt säkerhetsklass SS 817385.

Vår byggare hade satt in en dörr tillverkad av spånplattor, som han bedömde var "likvärdigt" med massivt trä. Beställaren accepterade inte denna tolkning.

Iall offentlig upphandling ska en mycket generös bedömning göras, särskilt när man anger ett särskilt märke som i detta fall. Det betyder att det långt ifrån behöver vara exakt likadan, det skulle i så fall innebära att man i många fall enbart skulle kunna leverera just det angivna märket, och det strider mot grundregeln i LOU om offentlighet, objektivitet och fri konkurrens. Utgångspunkten ska vara "funktionen". En dörr ska fungera som en dörr, en toalettstol ska fungera som toalettstol etc. I fallet med dörren ska det tas hänsyn till de tre angivna funktionerna av brandklassning, ljudklassning och säkerhet, eftersom de också utgör funktioner. Det rör sig

nämigen om skoldörrar och det är normala funktioner för en skola. Mycket få undantag från denna regel finns och kan tillämpas. De undantag man möjligen kan tänkas göra, det är om det gäller den "konstnärliga och arkitektoniska" prägeln på byggnaderna i sig. En konstnär eller arkitekt har rätt att påpeka sina konstnärliga fiduser och stil och till och med ange ett särskilt fabrikat, utan att sätta ut "eller likvärdigt" om det är väsentligt.

Beteckningen "massivt trä" ska enbart anses som skillnaden mellan plast, plåt eller annat material än trä. Att spån är trävara är väl ganska klart. Klarar dörrarna klassningarna, vilket de gör och i övrigt har hållbart material för infästning av gångjärn, ska dörrarna anses likvärdiga. Det är inte alls ovanligt att det finns en "byggkonsult" eller liknande som gör annan självpatagen bedömning än vad som faktiskt menas med detta begrepp. Det är inte de som ska göra denna bedömning om vad som är likvärdigt eller ej. De får helt enkelt inte gå in och styra upphandlingen till vissa specifika märken.

Som byggare och entreprenör kan du undvika kostbara konflikter om du i offerterna skriver in att du bedömt fabriken som likvärdiga och då är det självfallet att "the battle of forms" inträffar, det vill säga att man i stället ska värdera anbud (offerterna) och accepterna (ordererkännanden) och i stället utgå från vad man har avtalat om. Det blir då normala affärsmässiga värderingar där det senaste dokumentet blir styrande. Har man fått ett ordererkännande och inte protesterat mot det inom skälig tid, då gäller vad som står i det.

Sten Folkesson
Förbundsjurist
Bygg- och Järnhandlarna

Att vara takläggare är inte så macho längre. Skyll gärna på oss.

Med T-Tak YAP Super behöver du knappast vara muskelbyggare för att lägga taket. Tvärtom. Vår nya underlagstäckning är det lättaste du kan välja. Den väger faktiskt bara en fjärdedel jämfört med traditionella material.

Och det finns många fler fördelar som sparar både svett och tårar. Varje rulle rymmer till exempel hela 25 kvadratmeter. Tiden på taket blir mer effektiv när du slipper springa upp och ned för att hämta mer material.

Effektiviteten och enkelheten sitter även i en rad smarta detaljer. Som den färdiga klistertejpkanten som fäster pappan säkert, tätt och diskret. Möjligheten att fästa med antingen spik eller klammer. Den röda skarvmarkeringen som visar exakt hur stort överlappet ska vara. Bland annat.

Fråga oss om du vill veta mer om hur superenkelt det är att arbeta med T-Tak YAP Super.

T EMBALLAGE
Täcker ditt behov

"Vi testade Flexilight på vårt förra bygge och blev mycket imponerade. Vi halverade monterings tiden jämfört med "vanlig" underlagspapp, något vi sparade mycket pengar på. Framför allt är det Flexilights smidighet vid låga temperaturer, stora format och låga vikt som mina montörer gillar. Efter att ha testat Flexilight vill de inte använda någon annan underlagsprodukt! 10 års produktgaranti gör ju inte heller saken sämre."

Lars Persson,
Skanskas platschef i Linero, Lund

"MINA MONTÖRER VILL INTE ANVÄNDA NÅGOT ANNAT!"

ICOPAL FLEXILIGHT UNDERLAGSDUK SKANSKAS VAL I LINERO, LUND

Skanska valde Icopal Flexilight underlagsduk till 11 Uniq-hus som byggs utanför Lund. Flexilights stora format, låga vikt, smidighet och 10 års produktgaranti gjorde valet lätt.

Med vår smarta räknesticka räknar du lätt ut hur mycket du tjänar med Flexilight. Med Flexilight halverar du

monterings tiden, vilket ger överlägsen total-ekonomi. Fråga efter Flexilight Räknesticka hos din byggmaterial-handlare.

Icopalkoncernen är världens ledande producent av tätskikt och Europas ledande leverantör av taklösningar.

ICOPAL AB
Box 848, 201 80 Malmö
Besöksadress: Skeppsbron 11
Tel 040-24 74 00
Fax 040-97 98 62
Konsumentkontakt tel: 020-45 11 00
Kundservice mail: info.se@icopal.com
www.icopal.se

